

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 629/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť R. Š., P., zastúpeného JUDr. M. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2012 a jeho rozsudkom č. k. 9 C 196/2012-248 z 11. júla 2012, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 388/2012 a jeho rozsudkom č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júla 2013 doručená sťažnosť R. Š., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2012 a jeho rozsudkom č. k. 9 C 196/2012- 248 z 11. júla 2012, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 388/2012 a jeho rozsudkom č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 196/2010 sa E. P., S. (ďalej len „žalobkyňa“), žalobou z 19. novembra 2010 domáhala proti sťažovateľovi (žalovaný v 1. rade, pozn.), ako aj proti Ing. M. K., S. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou ako predávajúcou a sťažovateľom ako kupujúcim 28. júna 2010 (ďalej len „kúpna zmluva z 28. júna 2010“), predmetom ktorej bola nehnuteľnosť vyšpecifikovaná v petite žaloby [ďalej len „byt“ (pôvodne vo výlučnom vlastníctve žalobkyne, pozn.)], ako aj kúpnej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom ako predávajúcim a žalovaným v 2. rade ako kupujúcim 30. novembra 2010 (ďalej len „kúpna zmluva z 30. novembra 2010“, spolu len „kúpne zmluvy“).

V danej právnej veci okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 196/2010-130 zo 16. júna 2011 žalobu žalobkyne z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti kúpnych zmlúv zamietol.

Keďže žalobkyňa proti rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 196/2010-130 zo 16. júna 2011 podala riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok, krajský súd uznesením č. k. 5 Co 285/2011-166 z 20. januára 2012 rozhodol tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Okresný súd viazaný právnym názorom krajského súdu vyjadreným v jeho uznesení č. k. 5 Co 285/2011-166 z 20. januára 2012 po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012 žalobe v celom rozsahu vyhovel, t. j. rozhodol, že kúpne zmluvy sú neplatné.

Sťažovateľ a žalovaný v 2. rade podali proti označenému rozsudku okresného súdu riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok. Krajský súd o odvolaní sťažovateľa a žalovaného v 2. rade rozhodol rozsudkom č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013 tak,

že rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012 v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil. Podľa zistenia ústavného súdu tento rozsudok krajského súdu v spojení s potvrdeným rozsudkom okresného súdu nadobudol právoplatnosť 15. mája 2013.

Sťažovateľ porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného ústavou a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného dohovorom odôvodňuje okrem iného najmä takto:

«... Som toho názoru, že súdy oboch stupňov postupovali pri svojich rozhodnutiach arbitrárne a ich právne závery nie sú v súlade s vykonanými skutkovými a právnymi zisteniami. ...

Navrhovateľka v konaní pred Okresným súdom Spišská Nová Ves nepredložila jediný dôkaz na podporu svojich tvrdení, že teda pri uzatváraní predmetnej zmluvy bola uvedená do omylu. ...

V konaní som predložil originál zmluvy medzi navrhovateľkou a mestom Spišská Nová Ves ako aj kópiu občianskeho preukazu. Obe tieto listiny poskytla navrhovateľka, aby som mohol pripraviť kúpnu zmluvu o predaji bytu, čo potvrdil aj advokát Mgr. J. Ako inak by som sa k týmto dokumentom dostal? Zároveň Mgr. J. potvrdil a predložil listinný dôkaz o tom, že ho navrhovateľka po podpise kúpnej zmluvy poverila plnou mocou na zastupovanie bytovým družstvom a Katastrálnym úradom pre odstránenie prípadných nedostatkov pri prepise bytu na kupujúceho. Takisto navrhovateľke preukázateľne boli doručované listiny z katastra nehnuteľností, čo ona sama potvrdila, čiže jej bolo zrejmé ako nakladá so svojím majetkom. Oba súdy - Okresný súd Spišská Nová Ves, ako aj Krajský súd Košice však tieto dôkazy pri svojom rozhodovaní nezohľadnili.

V konaní vypovedal notár JUDr. Č., ktorý potvrdil, že dňa 29. 06. 2010 pri overovaní podpisov na kúpnej zmluve ho navrhovateľka sama požiadala o vyhotovenie notárskej zápisnice o vypratání nehnuteľnosti – svojho bytu, aby mohla byť opustiť až pár mesiacov po predaji, pretože jej to tak vyhovovalo.

Zároveň... potvrdil, že navrhovateľka, ktorá bola na notárskom úrade v spoločnosti svojho syna vedela, čo predáva, sám sa jej pýtal, či je jej jasné, že predáva byt, a že na navrhovateľku nebol vyvíjaný nátlak.

R. V. o potvrdil, že požičal navrhovateľke a jej synovi peniaze a títo sa rozhodli byť odpredať keďže nemali dostatok finančných prostriedkov na vrátenie pôžičky. Dokonca ho samého požiadali, aby im pomohol nájsť kupujúceho.

... tiež potvrdil, že bol na notárskom úrade v P. dňa 29. 06. 2010, kde mu navrhovateľka po obdržaní kúpnej ceny, teda 30.000 €, ktoré som jej vyplatil, vrátila 22.000 eur.

Zároveň som v konaní predložil doklad o výbere finančnej hotovosti z banky, čo tiež preukazuje fakt, že som kúpnu cenu uhradil.

S týmito dôkazmi sa opäť súdy vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali, keďže logicky, pokiaľ by pripustili, že navrhovateľka tak ako je to uvedené v kúpnej zmluve, pri jej podpise prevzala kúpnu cenu vo výške 30.000 €, museli by dospieť k záveru, že vedela, že predáva byt.

Prvostupňový súd na môj návrh zisťoval majetkové pomery navrhovateľky a jej syna, aby zistil, či bolo možné na základe ich príjmov vrátiť finančné prostriedky R. V.

Zistil, že navrhovateľka mala v tom čase príjem na úrovni minimálnej mzdy, čiže nebola schopná vrátiť pôžičku a jej syn uviedol, že peniaze mal zo spoločnosti A. S. s.r.o. Avšak ako súd konštatuje v Zápisnici o pojednávaní zo dňa 01. 06. 2012 na str. 6, takáto spoločnosť neexistuje a rovnako syn navrhovateľky na pojednávaní priznal, že žiaden oficiálny príjem nemá.

Aj napriek tomu súdy oboch stupňov sa s týmto dôkazom nezaoberali, pretože potom by výpoveď navrhovateľky a jej syna museli vyhodnotiť ako nepravdivé a museli by pripustiť, že títo vracali pôžičku z finančných prostriedkov, ktoré obdržali odo mňa za predaj bytu. ...

... som toho názoru, že odôvodnenie Rozsudku Okresného súdu..., konkrétne to, či teda navrhovateľka byt nechcela predat' alebo súd nesmie pripustiť aby ho bola predala kvôli dlhu 5.000 €, je nelogické a zmätočné, keďže sa tieto dôvody vylučujú.

Tvrdenie, že som mal byť kupovať nie od navrhovateľky, ale od R. V., nemá oporu v žiadnej skutkovej ani právnej okolnosti.

... Okresný súd... poukazuje na zhodnú výpoveď moju a aj svedka V., že sme sa poznali dlhší čas pred uzavretím zmluvy. Opäť chcem poukázať na to, že konštatovanie súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní...

Krajský súd v tomto svojom Rozsudku konštatuje, že ani jeden odvolací dôvod nebol preukázaný a rozsudok súdu prvého stupňa je správny. To všetko bez toho aby sa súd mojimi námietkami zaoberal, resp. vo svojom rozhodnutí vysvetlil, prečo sú nesprávne resp. neopodstatnené.

Krajský súd... konštatuje, len na zvýraznenie dôvodov uvedených rozsudku prvého stupňa, že som mal uzatvoriť zmluvu s R. V. a ak aj notárska zápisnica o vyhlásení navrhovateľky bola jej pred podpisom prečítaná z uvedeného nemožno posúdiť, že obsahu porozumela a to poukazuje na všetky známe skutočnosti.

Z uvedeného nie je zrejmé, na základe čoho súd dospel k záveru, že navrhovateľka neporozumela zápisnici a o aké známe skutočnosti sa jedná. ...

Krajský súd Košice teda dospel k nejakým novým skutkovým zisteniam pre mňa neznámym, na základe ktorých posúdil platnosť kúpnej zmluvy podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a určil, že zmluva je aj v rozpore s dobrými mravmi pričom prvostupňový súd toto vo svojom rozhodnutí neuvádza...

Krajský súd Košice neuvádza dôvody zodpovedajúce takémuto záveru.

Krajský súd Košice na str. 11 svojho Rozsudku iba konštatuje: „K odvolacím námietkam odporcov je treba uviesť, že samotné trestné konanie je zamerané na zisťovanie iných skutočností, ktoré nie sú rozhodujúce pre možnú platnosť alebo neplatnosť právnych úkonov.“ Teda priznáva, že toto je jediná námietka, ktorou sa v konaní zaoberal...

... Krajský súd Košice bez nariadenia odvolacieho pojednávania dospel aj k iným skutkovým zisteniam ako prvostupňový súd, keď aplikoval na skutkový stav § 39 OZ bez toho aby to bližšie vysvetlil...

Som toho názoru, že oba súdy postupovali arbitrárne pri vyhodnocovaní dôkazov, zároveň porušili zásadu rovnosti účastníkov konania, keď v konaní mali za preukázané všetky skutočnosti, ktoré tvrdila navrhovateľka...

... súdy na základe len jej tvrdenia a tvrdenia jej nedôveryhodného, trikrát súdne trestaného syna ma svojim rozhodnutím pripravia o môj majetok...»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Okresný súd Spišská Nová Ves v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy vedenom pod sp. zn. 9 C/196/2010 porušil právo sťažovateľa R. Š... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR na súdnu ochranu ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces.

Krajský súd Košice v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy vedenom pod sp. zn. 5 Co/388/2012 porušil právo sťažovateľa R. Š... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR na súdnu ochranu ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces.

Rozsudok Krajského súdu Košice zo dňa 11. 4. 2013 č. k. 5 Co/388/2012-301 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 11. 7. 2012 č. k. 9 C/196/2012-248, sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Spišská Nová Ves na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2010 a jeho rozsudkom č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 388/2012 a jeho rozsudkom č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým namieta, že pokiaľ označené všeobecné súdy dospeli k záveru, podľa ktorého žalobkyňa nemala vôľu uzavrieť so sťažovateľom kúpnu zmluvu z 28. júna 2010 a z tohto dôvodu, t. j. pre nedostatok vôle žalobkyne svoj byt predať, sú obe kúpne zmluvy neplatné, tento ich záver je svojvoľný a arbitrárny.

Práve naopak, sťažovateľ vyslovuje svoje presvedčenie, že žalobkyňa bola s predajom svojho bytu od samého počiatku uzrozumená a kúpnu zmluvu z 28. júna 2010 s ním uzavrela na účely získania peňažných prostriedkov na úhradu dlhov svojej rodiny.

V tejto súvislosti sťažovateľ označeným všeobecným súdom vytýka, že na základe vykonaných dôkazov vyvodili nesprávne skutkové zistenia, dôsledkom čoho vec aj nesprávne právne posúdili, keď žalobe v celom rozsahu vyhovel, pričom k nesprávnym záverom dospeli aj preto, že sa nevysporiadali so všetkými podľa jeho názoru pre rozhodnutie rozhodujúcimi skutočnosťami a dôkazmi.

Sťažovateľ vo vzťahu k postupu krajského súdu tiež namieta, že tento na základe nových pre sťažovateľa neznámych skutkových zistení uzavrel, že kúpna zmluva z 28. júna 2010 je neplatná aj pre rozpor s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „Občiansky zákonník“), a o odvolaní (riadnom opravnom prostriedku) sťažovateľa rozhodol bez nariadenia pojednávania, pričom v napadnutom rozsudku sa s námietkami sťažovateľa nezaoberal.

Sťažovateľ v závere svojej argumentácie namieta aj porušenie zásady rovnosti účastníkov konania pri hodnotení dôkazov, keď označené všeobecné súdy mali tvrdenia žalobkyne za preukázané, kým tvrdenia sťažovateľa bez ďalšieho považovali za nepravdivé.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2010 a jeho rozsudkom č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012

Pokiaľ ide o namietaný postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2010 a jeho rozsudok č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012, ústavný súd podotýka, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu toho práva, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, t. j. základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý súdny proces, k porušeniu ktorých malo dôjsť najmä tým, že

okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2010 na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, dôsledkom čoho vec aj nesprávne právne posúdil, keď žalobe v celom rozsahu vyhovel, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že označené rozhodnutie okresného súdu bolo na základe využitia riadneho opravného prostriedku – odvolania – sťažovateľom v zmysle ustanovení § 201 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej aj „OSP“) preskúmané krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 388/2012. Na základe sťažovateľom podaného odvolania sa tak krajský súd v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia odvolacieho súdu musel v podstate vyrovnat' s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ proti rozhodnutiu okresného súdu uvádza v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k okresnému súdu a jeho rozhodnutiu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 388/2012 a jeho rozsudkom č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

V zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Všeobecné sudy poskytujú ochranu vyplývajúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní, súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani

preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Podľa zistenia ústavného súdu sa krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013 s námietkami sťažovateľa, ktorými v podstate odôvodňuje aj túto sťažnosť, vysporiadal okrem iného takto:

„... Odvolací súd... súhlasí v súlade so zisteným skutkovým stavom s odôvodnením, podľa ktorého odporca v 1. rade nemal dôvod uzatvárať zmluvu s navrhovateľkou...

Súd prvého stupňa správne citoval ustanovenia § 37 a § 39 OZ... Absencia prejavu vôle pri právnom úkone spôsobilá v riešenej veci, že nedošlo k právnomu úkonu smerujúcemu k nadobudnutiu práv, ktorým boli porušené práva navrhovateľky a teda nutne takáto kúpna zmluva má za následok neplatnosť tohto právneho úkonu...

... treba zvýrazniť jeden moment zo zisteného skutkového stavu, čo preukázala v konaní navrhovateľka, že ona sama ani nevedela, prečo idú do P. so synom, nehovorili o tom, prečo idú do P. a nepodpisujú zmluvu v S. a až na notárskom úrade, kde sedeli všetci štyria, teda syn a ďalší, na podpis jej boli predložené len posledné strany nejakých dokumentov, mali byť postrčené jej ďalšie a ďalšie papiere, ktoré ona podpisovala, ale bola ubezpečená, že byt ide naspäť na ňu, ona sama ak aj nikoho nežiadala o žiadne vysvetlenie, z uvedeného nemožno vyvodiť, že by mala v skutočnosti vôľu predať svoj byt, v ktorom býva.

K odvolacím námietkam odporcov je treba uviesť, že samotné trestné konanie je zamerané na zisťovanie iných skutočností, ktoré nie sú rozhodujúce pre možnú platnosť alebo neplatnosť právnych úkonov.

Okrem toho s poukazom na § 135 ods. 1 veta prvá O. s. p., zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, súd je viazaný...

Podľa tretej vety citovaného ustanovenia, ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin... a kto ich spáchal...

Z uvedeného je zrejmé, že prvostupňový súd v konaní o neplatnosť zmlúv nebol viazaný výsledkom trestného stíhania tak ako uvádzajú odporcovia v odvolaní so zreteľom na jeho výsledok (zamietnutie sťažnosti Krajskou prokuratúrou v Prešove vo veci 1/2 Kpt 1002/11).

Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny...“

Ústavný súd však v záujme presvedčivosti svojej rozhodovacej činnosti považoval za potrebné uviesť aj podstatnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012, ktorý okrem iného uviedol:

„... Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov... nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi...

Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že kúpna zmluva uzatvorená medzi navrhovateľkou a odporcom v 1. rade bola uzatvorená potom, čo navrhovateľka odstúpila od kúpnej zmluvy týkajúcej sa tej istej nehnuteľnosti uzatvorenej s R. V. dňa 14. 1. 2010. K odstúpeniu od uvedenej zmluvy a zároveň k uzavretiu kúpnej zmluvy s odporcom v 1. rade došlo v jeden deň. Súd preto posudzoval aj platnosť kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi navrhovateľkou a R. V. dňa 14. 1. 2010 ako predbežnú otázku... Dokazovaním bolo preukázané, že R. V. požičal peniaze synovi navrhovateľky, ktorý mu mal vrátiť, minimálne v konaní preukázanú sumu 5 000,- eur. ... Kúpna zmluva uzatvorená medzi navrhovateľkou a R. V. je teda absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka ale aj podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a to pre rozpor s dobrými mravmi. ... Rozpor s dobrými mravmi súd v tomto prípade vidí v tom, že nie je možné, aby nehnuteľnosť – byt... boli predané za sumu 5 000,- eur.

... v súvislosti s predajom bytu navrhovateľky bol odporca v 1. rade oslovený prvýkrát práve R. V. Odporcovi v 1. rade teda ešte predtým než sa stretol s navrhovateľkou museli byť známe okolnosti týkajúce sa uzatvorenia predchádzajúcej zmluvy t. j. zmluvy zo dňa 14. 1. 2010 a teda skutočnosť, že táto kúpna zmluva bola uzatvorená len s úmyslom zabezpečenia pôžičky a nie s úmyslom byt predat' a kúpiť. Tu súd poukazuje aj na zhodnú výpoveď odporcu 1. rade ako aj menovaného svedka, že sa navzájom poznali dlhší čas predtým než jednotlivé zmluvy boli uzatvorené. Odporcovi 1. rade bola známa aj tá skutočnosť, že vlastnícke právo k bytu bolo v čase, keď bol oslovený za účelom, kúpy bytu navrhovateľky, v katastri nehnuteľnosti zapísané v prospech R. V. Podľa jeho zdôvodnenia spôsob kým postupoval pri kúpe bytu a to, že byt kupoval na základe zmluvy s navrhovateľkou, mu bol doporučený právnikom. Súd má však za to, že takýto postup bol zvolený práve z dôvodu, aby zmluva, ktorou o nadobudne vlastnícke práva k bytu nenadväzovala bezprostredne na zmluvu uzavretú medzi navrhovateľkou a R. V. práve z dôvodov uvádzaných, pre ktoré táto zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom. K tomu súd poznamenáva, že právnik, ktorý bol v konaní vypočutý ako svedok pripravil listiny na základe toho, že odporcom v 1. rade mu bolo oznámené, že byt kupuje od navrhovateľky a nie od R. V. a preto možno konštatovať, že tento postup zvolil odporca. Ak mal totiž záujem o predmetný byt mohol ho v tom čase kúpiť priamo od R. V., ktorý bol zapísaný v katastri nehnuteľnosti ako vlastník bytu...

Skutočnosť, že navrhovateľka mala pred uzatvorením zmluvy s odporcom v 1. rade, potvrdiť odporcovi v 1. rade svoju vôľu byt predat' je v rozpore vyššie uvádzanými skutočnosťami. Odporca 1. rade totiž nemal dôvod uzatvárať zmluvu s navrhovateľkou, ale mohol ju uzatvoriť s R. V. Jeho tvrdenie, že skutočne navrhovateľku pred uzatvorením zmluvy navštívil preukázané nebolo, šlo o jeho tvrdenie a rozpor medzi týmto tvrdením navrhovateľky nebol odstránený ani vykonanou konfrontáciou. Zo strany odporcu v 1. rade v konaní nebolo preukázané, aby zmluvu, ktorou navrhovateľka pôvodne nadobudla byt mal k dispozícii práve od nej. Nebola preukázaná ani skutočnosť, aby navrhovateľka mala možnosť oboznámiť sa s obsahom listín, na ktorých bol osvedčený jej podpis na Notárskom úrade v P. Zmluvy boli uzatvárané v P., hoci prvé zmluvy s R. V. boli overované v S. na základe požiadavky R. V. Obsah listín, na ktorých bol osvedčený podpis navrhovateľky na notárskom úrade oboznámený prečítaním nebol, čo je zrejmé aj z výpovede svedka

JUDr. Č. Pokiaľ aj Notárska zápisnica o vyhlásení navrhovateľky ako povinnej osoby bola navrhovateľke pred podpisom prečítaná z uvedeného ešte nie je možné posúdiť, že navrhovateľka jej obsahu porozumela a to poukazujúc na všetky známe okolnosti veci. Na notárskom úrade sa spolu s navrhovateľkou nachádzali viaceré ďalšie osoby, synom bola ubezpečená, že záväzok splnil, čo mala aj sama vidieť pred notárskym úradom, podpisy na jednotlivých listinách boli overované v krátkom časovom slede. Poukazujúc na tieto skutočnosti súd ma za to, že skutočne nebolo vôľou navrhovateľky svoj byt predať. V konaní nebolo totiž preukázané ani to, aby mala navrhovateľka nejaké dlžoby, ktorých existenciou mala zdôvodniť odporcovi v 1. rade svoj úmysel byt predať. Okrem toho možno konštatovať, že uvedená zmluva je v rozpore s dobrými mravmi... a ak by šlo o dlh jej syna výške 5 000, -eur... nie je možné pripustiť, aby pri takomto dlhu mala byť navrhovateľka presvedčená odpredať svoj byt...“

Ústavný súd však nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti záveru krajského súdu opierajúceho sa o skutkové zistenia a o právny názor okresného súdu, podľa ktorého pre nedostatok vôle žalobkyne predať svoj byt a tiež aj pre rozpor s dobrými mravmi sú kúpne zmluvy od samého počiatku neplatnými právnymi úkonmi. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Z namietaného rozsudku krajského súdu vychádzajúceho z rozsudku okresného súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

Totíž už okresný súd svoje skutkové a právne závery s poukazom na právne relevantné ustanovenia § 3 ods. 1, § 37 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil a z jeho rozhodnutia vyplýva, že do odôvodnenia svojho rozsudku uviedol postup, akým dospel k záverom, pre ktoré žalobe žalobkyne v celom rozsahu vyhovel, ktorý nemožno považovať za svojvoľný.

Ako to z dokazovania vykonaného okresným súdom zjavne vyplynulo, žalobkyňa vedená svojím synom M. P. a dôsledkom dôvery voči jeho osobe kúpnu zmluvu z 28. júna

2010, ako aj listinu o jej odstúpení od tiež neplatnej kúpnej zmluvy uzavretej medzi ňou ako predávajúcou a R. V. ako kupujúcim 14. januára 2010 (ďalej len „kúpna zmluva zo 14. januára 2010“) o predaji jej bytu na účely zabezpečenia návratnosti pôžičky poskytnutej jej synovi v sume 5 000 € (na jej základe bol vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností povolený rozhodnutím vtedajšej Správy katastra S. pod č... z 3. februára 2010, pozn.) vrátane súvisiacich listín podpísala bez predchádzajúceho oboznámenia sa s ich obsahom, pretože bola v plnej dobrej viere, že týmito listinami sa iba „zruší *t'archa na jej byte*“. Taktiež podľa zistenia okresného súdu samotná žalobkyňa žiadnej z osôb, ktoré boli účastníkmi označených kúpnych zmlúv, dlžná nebola. Okresný súd takisto ustálil, že v priebehu súdneho konania nebolo preukázané, že by bol syn žalobkyne dlžný R. V. viac ako sumu 5 000 €. Dôsledkom toho okresný súd nemal za preukázané ani tvrdenie sťažovateľa o zaplatení kúpnej ceny podľa kúpnej zmluvy z 28. októbra 2010 v sume 30 000 € žalobkyňi v hotovosti, z ktorej mala žalobkyňa okamžite odovzdať R. V. podľa jeho tvrdenia na úhradu svojich dlhov čiastku približne v sume 22 000 €.

Vychádzajúc z uvedeného a v neposlednom rade aj s ohľadom na všetky ostatné okolnosti, ktoré v súvislosti s uzavretím kúpnych zmlúv v priebehu súdneho konania vyšli najavo, krajskému súdu nemožno nič vytknúť, ak rovnako ako okresný súd uzavrel, že žalobkyňa nemala vôľu svoj byt predat'.

Inými slovami, keďže pre nepreukázanie sťažovateľom tvrdených peňažných dlhov žalobkyne voči R. V. argumentácia sťažovateľa o založení vôle žalobkyne uzavrieť kúpnu zmluvu z 28. júna 2010 práve týmito dlhmi, resp. na získanie peňažných prostriedkov na ich úhradu, zjavne stratila vo vykonanom dokazovaní svoj podklad, krajským súdom odobrený záver okresného súdu o neplatnosti tejto zmluvy pre nedostatok vôle žalobkyne byt predat' nemožno považovať za arbitrárny.

Podľa názoru ústavného súdu záver krajského súdu plne podporuje aj logická úvaha okresného súdu, že pokiaľ samotný sťažovateľ sa rozhodol kúpnu zmluvu z 28. júna 2010 uzavrieť so žalobkyňou napriek tomu, že túto mal možnosť uzavrieť priamo s R. V., ktorý bol v tom čase na základe kúpnej zmluvy zo 14. januára 2010 v katastri (evidencii)

nehnutelností vedený ako vlastník bytu, sťažovateľovi boli okolnosti uzavretia kúpnej zmluvy zo 14. januára 2010, ktoré zakladali aj jej neplatnosť, dobre známe.

Okrem toho, pokiaľ krajský súd plne sa stotožniac so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu, skutočnosť, že žalobkyňa ako povinná osoba notársku zápisnicu č... z 29. júna 2010 spísanú notárom JUDr. I. Č. v P. (týmto notárom, resp. ním poverenou pracovníčkou boli v ten istý deň overené aj podpisy žalobkyne na kúpnej zmluve z 28. júna 2010 a na listine o odstúpení od kúpnej zmluvy zo 14. januára 2010, pozn.) obsahujúcu jej právny záväzok daný byt vypratať do 28. augusta 2010, potom čo jej táto mala byť prečítaná, podpísala, v aspekte všetkých ostatných zistených skutkových okolností nepovažoval za takú, ktorá by bola spôsobilá zvrátiť záver o absencii vôle žalobkyne byt predať. Podľa názoru ústavného súdu je aj táto úvaha označených všeobecných súdov ústavne plne udržateľná a akceptovateľná. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, podľa ktorého o spísanie tejto notárskej zápisnice mala požiadať samotná žalobkyňa, ústavný súd poznamenáva, že skutočný záujem na založení právneho záväzku predmetný byt v stanovenej lehote vypratať mal sťažovateľ, a nie žalobkyňa.

Ako to zo sťažnosti zrejme vyplýva, sťažovateľ súčasne namieta, že krajský (odvolací) súd sa tak isto ako okresný súd v rámci prerokovania jeho odvolania – riadneho opravného prostriedku ďalšími dôkazmi, a to (prvou) zmluvou o prevode vlastníctva bytu uzavretou medzi mestom S. ako prevádzajúcim a žalobkyňou ako nadobúdateľkou (ďalej len „zmluva o prevode vlastníctva bytu“) a kópiou občianskeho preukazu žalobkyne, ktoré mala sťažovateľovi podľa jeho tvrdenia poskytnúť práve žalobkyňa, písomným splnomocnením, ktoré mala žalobkyňa udeliť advokátovi Mgr. M. J. v súvislosti s kúpnu zmluvou z 28. júna 2010, ako ani tou okolnosťou, že priamo žalobkyňi boli príslušnou správou katastra doručované listiny spojené so zmenou zápisu vlastníckeho práva k bytu, nijako nezaoberal. V danej súvislosti však ústavný súd podotýka, že v súvislosti so zmluvou o prevode vlastníctva bytu, na základe ktorej žalobkyňa pôvodne daný byt (od mesta) nadobudla do svojho vlastníctva, už okresný súd ustálil, že nie je preukázané, že by túto zmluvu poskytla k dispozícii sťažovateľa práve žalobkyňa (pozri s. 9 rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012, pozn.). Navyše, aj keď označené všeobecné

súdy sťažovateľom už označené dôkazy vzhľadom na všetky ostatné zistené okolnosti nepovažovali pre rozhodnutie o veci za podstatné, t. j. za také, ktoré by boli spôsobilé zásadným spôsobom spochybniť nimi prijatý záver o nedostatku vôle žalobkyne kúpnú zmluvu z 28. júna 2010 uzavrieť, podľa názoru ústavného súdu nemožno ani v tomto postupe krajského súdu vidieť znaky arbitrárnosti či svojvôle.

Ďalej podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom rozsudku k žiadnym iným (novým) skutkovými zisteniam, odlišným od skutkových zistení okresného (prvostupňového) súdu, ktorými je inak krajský (odvolací) súd v zmysle ustanovenia § 213 ods. 1 OSP s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7 viazaný a ktoré by na účely prejednania odvolania – riadneho opravného prostriedku – vyžadovali zopakovanie alebo doplnenie dokazovania, a tým súčasne nariadenie pojednávania v zmysle ustanovenia § 214 ods. 1 písm. a) OSP, nedospel.

Napokon podľa zistenia ústavného súdu na základe ustálených skutkových zistení právny záver o neplatnosti kúpnej zmluvy z 28. júna 2010 aj pre rozpor s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka skonštatoval už okresný súd v rámci odôvodnenia svojho rozsudku č. k. 9 C 196/2010-248 z 11. júla 2012 (pozri už uvedené, pozn.).

V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 OSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa spočívajúcu v tvrdení, že krajský súd tak isto ako okresný súd porušil zásadu rovnosti účastníkov konania pri hodnotení dôkazov, keď mal za preukázané iba tvrdenia žalobkyne, ústavný súd predovšetkým uvádza, že čl. 47 ods. 3 ústavy zabezpečuje rovnosť účastníkov konania v konaní pred všeobecným súdom (sťažovateľa a žalobkyne), ktorá je inak súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie.

K jeho porušeniu môže dôjsť napr. v prípade, ak všeobecný súd v ním vedenom konaní poruší princíp rovnosti zbraní, v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku zvýhodní svojím postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia niektorého z účastníkov konania na úkor iného účastníka konania.

V danom kontexte však ústavný súd podotýka, že do obsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Ústavný súd ďalej pripomína, že do obsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa ani toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý účastník konania predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 388/2012-301 z 11. apríla 2013 opierajúceho sa v podstatnej časti o odôvodnenie rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 196/2010-148 z 11. júla 2012 nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že zvolená interpretácia relevantných právnych noriem by bola arbitrárna alebo svojvoľná. Sťažnosťou napadnutý rozsudok nadväzujúci na závery označeného rozsudku okresného súdu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu a zrozumiteľným spôsobom podáva odpoveď na všetky otázky, prečo bolo danej žalobe vyhovené. Ústavný súd tu poznamenáva, že právo na súdnu ochranu neznamena procesný úspech sťažovateľa vo veci.

Uvedené bolo podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (proti postupu krajského súdu a jeho rozsudku) odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí, ako aj o priznaní trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2013